

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVI (40)

Štev. (No.) 20

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

28. maja 1987

Besede v slovo

Govor delegata slovenskih dušnih pastirjev dr. ALOJZIJA STARCA ob koncu maše:

Po zahvalni pesmi, ki jo je z veliko vero zapelo vse zbrano občestvo vsemogočnemu Bogu in naši Mariji Pomagaj, se vam, gospod škof, iskreno zahvalim za vaš dušnopastirski obisk.

Bili ste tretji škof, ki ste nas obiskali. Pred davnimi leti je bil med nami begunski škof Gregorij. Pred malo manj kot petimi leti nas je potrdil v krščanskem življenju ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar, sedaj pa ste bili med nami vi, ki ste najstarejši slovenski škof in sošolec nepozabnega msgr. Antona Oreharja, našega neutrudnega pastirja.

V teku enega meseca ste obiskali številne naše rojake. Bili ste v San Martinu in Carapachayu, Castelarju in Ramos Mejiji, Berazateguiju in Slovenski vasi, Mendoza in Bariločah, v San Justu in v Buenos Airesu.

Srečali ste se z našimi otroki in našo mladino, našimi učitelji in profesorji, z našimi očeti in materami, z našimi javnimi delavci in bolniki, z laiki in duhovniki. 163 našim otrokom ste podelili zakrament svete birme. Bili ste z nami v Lujanu, na naši največji božji poti.

Vaš dušnopastirski obisk nas je poglobil v veri, potrdil v upanju in vnel v ljubezni.

Vsaj bežno ste spoznali naše cilje in naša pota, ki so nam jih v luči božjega razodetja neutrudno razsvetljevali naši nepozabni vodniki, škof Gregorij Rožman in msgr. Anton Orehar ter pastirji dr. Alojzij Odar, pa naši rajni pastirji msgr. Janez Hladnik, Karel Škulj, Janez Kalan, Janko Mernik, Gregor Mali, Matija Lamovec in seveda številni naši rojaki laiki.

Po tej poti hočemo z božjo in Marijino pomočjo tudi v bodoče hoditi. Te vrednote želimo posredovati mlademu rodu!

Molimo drug za drugega! Molimo za vse slovenski narod, da bi ostal zvest Bogu in Mariji Pomagaj!

Besede predsednika Društva Zedinjena Slovenija LOJZETA REZLJA v dvorani:

Vsako slovo je težko. Mesec bivanja med nami je pomenilo za nas v Argentini izredno doživetje. S svojo navzočnostjo ste nas počastili na Slovenskem dnevu, na romanju k Materi božji v Lujan, birmali ste naše otroke, obiskali slovenska središča po Velikem Buenos Airesu in tudi v Mendoza in Bariločah. Govorili ste nam in nas vzpodbujali, naj ostane mo trdno povezani med seboj, veri zvesti in zavedni sinovi slovenskega naroda. Hvaležni smo Vam za vsa opravljena pota in za vse napore.

Ker pa vemo, da hvaležnost ne sme biti le pihodno čustvo, temveč nekaj trajnega, ki se tudi v dejanjih pokaže, zato vam, gospod škof, ob slovesu obljubljam, da bomo molili za vas, da bomo držali skupaj, da se bomo držali življenjskega programa, ki ste nam ga začrtali: delo, poštenje, posvečenost. Radi bomo delali, poštenu bomo do sebe in bližnjega in z delom se bomo posvečevali, da bo vse naše življenje usmerjeno k Bogu. Ne bomo objokovali svoje usode, čeprav smo že dva in štiri deset in več let na južni polobli, daleč od ljubljene Slovenije. Ne bomo obupani in malodušni obesili svojih harf na vrbe žalujke, kakor so to storili Izraelci. Ne bomo tožili z njimi: „Kako bomo peli pesem Gospodovo v tuji deželi?“ Slovenska beseda in pesem se še vedno med nami glasi kot veselo znamenje, da v nas živijo delavna borbenost in trdno zaupanje v končno zmago resnice in pravice.

Res je, da naše misli z veliko ljubeznijo romajo v drago domovino tam pod Triglavom, toda naše domotožje vedno spremlja neomajno za-

upanje v boljšo bodočnost našega naroda. Zato vas prosim gospod škof, ko se vrnete, poljubite v imenu vseh nas slovensko zemljo kot izraz naše ljubezni do nje. Objemite v našem imenu vse brate in sestre in povejte jim, da se v nas pretaka slovenska kri, bije slovensko srce. Sprejmite v spomin na svoj obisk od vseh svobodnih Slovencev v Argentini ta skromen dar, kot dar hvaležnosti in globokega spoštovanja do vas. Naj vam Vsemogočni podeli vseh milosti, da se uresniči vaše škofovsko geslo: Vera — zmaga!

Beseda zahvale velja ob slovesu tudi vašemu spremljevalcu msgr. Francetu Boletu. Kot glavni urednik največje katoliške revije v Sloveniji ste nas tudi vi počastili z svojim obiskom. Vsi smo srečni in veseli vaše navzočnosti, žal tako kratke, med nami, še posebej mladina. Hvala vam, da ste prišli med nas! Hvala vam, da ste nas podrobneje seznanili z vašo in našo revijo. Hvala vam, da ste med našo mladino vžgali ljubezen do slovenstva. Ljubezen je, ki premika gore! Tudi vam ob slovesu izročam skromen dar v znak hvaležnosti v imenu vse organizirane slovenske skupnosti. Bog blagoslovi vaše delo in Bog lonaj za vse!

Nova afera: v Mariboru!

Po aferi z „Novo revijo“ je sedaj prišla nova afera in sicer v Mariboru. Tednik „Teleks“ z dne 7. maja 1987 pravi, da si je Maribor nakopal veliko sramoto. V čem pa je bila ta sramota?

Dne 24. aprila je bil v dvorani Doma družbenih organizacij v Mariboru sprejem za predvojne in medvojne komuniste. Prišlo je na ta sprejem le polovico še živečih mariborskih komunistov, okoli 150 oseb. Prišli pa so tudi učenci in učenke Srednje ekonomske šole v Mariboru, ki so posebej za to priložnost pripravili kratko kulturno prireditve. Ves čas je bil na tej proslavi navzoč Vasja Venturini, ki je napisal v Teleksu poročilo o tej prireditvi, ki je končala z veliko sramoto za Maribor in ne samo za Maribor.

Mladi so brez uvoda pričeli program z Majske pesmijo in nadaljevali z Mnattijevimi stihii. Opisu smrti mlade partizanke je sledilo pesniško obžalovanje vsake nesmišelnosti v stihii Marka Pavčka. sledili so odlomki Cankarja, tisti krasni odlomek iz Kurenta: „O, domovina, ko te je Bog ustvaril, te je blagoslovil z obema rokama in je rekel: Tod bodo živel veseli ljudje.“

Takrat je bilo v prvi vrsti slišati neko šepetanje in nenadoma je vstal ugledni družbeno politični delavec in star komunist Alojz Vindiš-Dunda

in je hrupno zapustil dvorano. Čez kako minuto je vstal še en tovariš in zapustil dvorano. Toda program je šel dalje. Mladi so zapeli „Lipa zelenela je“ in pesem Ervina Fritza „Oddaja za tuje turiste“.

Med to zadnjo pesmijo, ki ironizira slovensko samopodcenjevanje („...vsa sedanost: neka revolucija, ki komaj še sije, vse drugo: dolga pijanost, obup, počasan samomor...“) je predsednik mariborskih komunistov Rafael Razpet nenadoma vstal, stopil vidno razburjen do mikrofona in odločno dejal: „Prekinjam kulturni program, nadaljevali bomo sami.“

Mladi so takoj zapustili dvorano. Neka mladenka je s solznimi očmi rekla: „Zdaj nam bodo še Cankarja prepovedali.“ Razumljivo je, da je kmalu ves Maribor zvedel za ta škandal in za njim vsa Slovenija. „Teleks“ je posvetil svojo številko z dne 7. maja temu dogodku. Tone Partljič je napisal članek „O, domovina, ki te je partija blagoslovila“ (namesto Cankarjeve: „O, domovina, ki te je Bog blagoslovil). Pisatelj France Forstnerič pa je napisal članek: „Sram me je, da sem Mariborčan“. Afera seveda še ni končana. Sedaj jo obravnava vsa slovenska javnost in se (razen starih komunistov) zgraža nad nekulturnim dejanjem Rafaela Razpeta.

Zoran

Le kako je to mogoče?

Zgodilo se je za velikonočne praznike letos. Podobno se je pripetilo meni pred enaindvajsetimi leti.

Stara mama in oče sta z okorno roko podpisala voščilo za veliko noč svojemu vnuku, ki služi v JLA, nekje sredi Balkana, sredi Jugoslavije. Nočem povedati kje, da fant ne bi imel težav še zaradi tega zapisa. Pisala sta torej stara mama in ata v svoji preprostosti, pa tudi v upanju: saj zdaj menda ni več tako kot nekdanj, kartico z Dobrim Pastirjem, z ovčami, ki jih pase... Velikonočni motiv! Fant je bil klican na „raport“, hkrati s tovarišem z drugega konca Slovenije (oba iz istega razloga).

Starešina se je zadržal nanju: „Pa kako to, pa ne može to zajedno sa peterokrakom!? Pa vas dvojica ste

neprijatelji JNA!“, itd.

Ukazano jima je bilo, naj kartici raztrgata. Pa nista hotela. Eno od kartic sem videl zmečkanu zaradi skrivanja po žepih. Kaj bosta čutila stara mama in ata, ko jo bosta vzela zopet v svoje okorne roke?

Sam pri sebi nemočno ponavljam kot pred enaindvajsetimi leti: Sramota! Sramota in še enkrat: Sramota!

Le kako je to mogoče? Ob koncu drugega tisočletja, v družbi, ki se ima za demokratično, v armadi, ki se ima za ljudsko, v državi, ki je podpisala vse mogoče sporazume o vseh vrstah človeških pravic?

IVAN LIKAR

Družina, štev. 19 (10. maja)

Zadnji obiski in slovo

OBISK V NAŠEM DOMU V SAN JUSTU

V petek, 22. maja, sta obiskovalca iz domovine obiskala Slovence, ki žive v San Justu in okolici, v njihovem središču Našem domu.

Ker je bil to deloven dan, se je pričelo slavje ob 8. zvečer s slovesno mašo v sanhuški stolnici, ki so jo napolnili tamkajšnji rojaki. Darovali so mašo skupaj z gostoma še delegat dr. Starc in izseljenski duhovnik iz Venezuele J. Grilc ter salezijanec J. Likozar, na koru pa je dovršeno pel mladinski pevski zbor pod vodstvom dirigenta Andreja Selana.

Med mašo nam je pri pridigi škof dr. Jenko — ob navezavi z evangeljsko božjo besedo — prikazoval božjo skrb za nas in potrebo našega odgovora — slediti ji in jo izpolnjevati.

Po končani maši so se rojaki odpravili peš v bližnji Naš dom, kjer se je nadaljevala slovesnost. Najprej so se vsi zbrali na osvetljenem dvorišču. Ko je prišel tja škof dr. Jenko s spremljevalcem msgr. Boletom, ju je pozdravil pri vходу predsednik Doma Jože Miklič z drugimi odborniki, nakar ju je popeljal na dvorišče pred novo kapelico — zname-

nje —, ki si ga je zamislil in izdelal Tone Oblak. V steni je vdolbina, v katero je vzdigan relief Marije Pomagaj, delo akad. kip. Franceta Ahčina, pod njim napis „Marija Pomagaj, Kraljica Slovencev“, in pojasnilo, da je to znamenje blagoslovil škof dr. Jenko.

Pred znamenjem je recitirala Marijino pesem deklica v narodni noši, nakar je delegat dr. Starc naprosil škofa za blagoslov, kar je ta z veseljem izvršil. Vsi prisotni so še mogočno zapeli Materi božji v slavo veličastno pesem „Marija, skoz življenje“.

Nato so se vsi zbrani pomaknili v gornjo dvorano, kjer je bil pripravljen pozdravni program in večerja. Gostje so posedli ob mizah, dvorana je bila skoro prenapolnjena, in so sprejeli škofa in spremljevalca s ploskanjem. Na odru se je odgrnila zavesa in prikazala se je naša mladina, od najmlajših obiskovalcev vrtca preko šolarjev Balantičeve šole do starejših pevcev in recitatorjev.

Najprej je predsednik Doma Jože Miklič nagovoril gosta in jima prikazal delo v Domu. Iz njegovega govora naj navedemo nekaj besed: „V tem trenutku nam nehote uha- jajo misli v tiste težke čase, ko so se nam trgala srca ob vsakem koraku, ki nas je oddaljeval od nje.

To veliko domovinsko ljubezen smo ohranili skozi vsa begunska in izseljeniška leta in jo posredujemo našim potomcem in tudi on jo ljubijo kljub temu, da jo večina izmed njih pozna le po našem pripovedovanju.

Ko se sedaj poslavljata in vračata v našo rodno domovino, ponesita, prosimo, naše pozdrave vsem zavednim Slovincem. Povejte jim, da tukaj na južnem delu ameriškega kontinenta, ob Srebrni reki, živi del slovenskega rodu, ki v tretjem kolenu še misli, govori, poje in veruje po slovensko. Bodimo združeni v naših naporih pri ohranjanju nam najdražjega — slovenstva in krščanstva.“

Nato je napovedovalec in povezoval-

lec sporeda Stanko Jerebič obrazložil simbol Doma — iz posekanega drevesa klije nova mladika — in ta mladika — naša mladina — živi v dveh svetovih, iz Slovenije in iz Argentine. Zato bodo predstavili recitacije iz pesniške zbirke Dva svetova našega zdomskega pesnika Franceta Papeža. Posamezni recitatorji, kot tudi v zbornih recitacijah so občuteno in umetniško pokazali nekatere pesmi, v katerih se kažejo naši problemi in trud, da povežemo Slovenijo in Argentino. Recitacije je pripravil režiser Frido Beznik. Vmes so mladenke in mladeniči pod vodstvom Andreja Selana zapeli več narodnih in umetnih pesmi.

Ko je dvorana pozdravila s ploskanjem mladino in se ji tako zahvalila za dovršeno podajanje in prikaz gostoma, se je pričela večerja, ki so jo pripravile tamkajšnje gospodinjne.

Ob prijetnem pogovoru je potekal čas, dokler niso proti koncu večera spet ugasnile luči in na odru se je pričel še zadnji, folklorni program, ki je prikazal v vsej svoji moči zmožnosti in trud sanhuške srenje. Škofu in spremljevalcu so namreč pokazali folklorno-baletni prizor Štirje letni časi, ki so ga pred leti naštudirali po zamisli Toneta Oblaka in koreografiji Lole Beck za obisk v Bariločah ob Prazniku snega. Tekoče podajanje, brezhibno plesanje in lahkotno vzdušje je zelo navdušilo gledalce, predvsem pa gosta. Oba sta po vihnem odobravanju prisotnih stopila na oder: škof dr. J. Jenko se je zahvalil vsem prisotnim v dvorani in na odru ter nanizal nekaj misli o ohranjanju vere in narodnosti; nato se je zahvalil tudi msgr. Bolé, ki je poudaril, da še ni doživel take folklorne prireditve. Nato sta se gosta še slikala z vsemi nastopajočimi, zatem pa se je večerja nadaljevala.

Nekateri prisotni so še izrabili trenutke, da so se lahko pogovorili s škofom ali urednikom Ognjišča, nakar sta se oba poslovila in še enkrat zahvalila Sanhuščanom za tako topli in mogočen sprejem.

(Nad. na 5. strani)

Sedaj je čas

G. Pavle Zupan, ki živi v Londonu in je zaposlen v enem britanskih ministrstev, je v zvezi z razkritji grofa Tolstoya o vračanju slovenskih, hrvaških in ruskih protikomunističnih edinic ob koncu zadnje svetovne vojne s strani Angležev v roke Titovih partizanov poslal v objavo pismo uredniku štirinajst dnevnika „Nova Hrvatska“ Jakšiču Kučanu, ki izhaja v Londonu, pod naslovom „Sedaj je čas“. Kot zvest naročnik našega lista je sedaj poslal isto pismo tudi nam. Glasi se:

Prišel sem do spoznanja, da bi bilo primerno, ko še živimo kot prič aktualnih dogodkov, objaviti to moje pismo kot poziv Slovincem, Hrvatim in Srbom, kateri živijo v Angliji, še posebno pa tistim, ki smo se rešili iz krempljev britanske armade na Koroškem v maju 1945 da — se kot prvo javno zahvalimo grofu Tolstoyu za njegova prizadevanja po razkritju tajne britanske politike leta 1945 in

— se kot drugo pošlje peticijska na sedanjo britansko vladu z zahtevo, da objavi imena vseh še živečih oficirjev 5. britanskega korpusa od stopnje majorja navzgor, ki so sodelovali pri izročanju naših ljudi komunistom. Potem ko bi bila pravna identifikacija teh oficirjev končana, naj bi se jih predalo vojnemu sodišču za preki sod! Eventualno bi se moglo kaj doseči tudi na Evropskem sodišču v Luksemburgu. Tudi za to obstajajo možnosti.

Vsi naši ljudje na tem otoku naj se zavedajo, da je sedaj čas za sestavo peticije in da se obrnejo na poslance svojega okrožja.

Pavle Zupan se je v smislu omenjenega pisma obrnil na svojega poslanca v britanskem parlamentu J. Bigge Davisona in ga pozval, naj v parlamentu zahteva uradno listo vseh še živečih oficirjev od majorja navzgor, ki so bili neposredno povezani s predajo. To se je zgodilo 24. septembra lani. Dne 7. oktobra 1986 mu je poslančeva tajnica sporočila, da poslanca trenutno ni v Londonu, a da mu bo pismo izročila ob povratku. Zupan mu je nato telefoniral v parlament in dobil 6. novembra odgovor treh vrstic, da je zelo zapleten z irskim problemom (IRA), da pa bo pisal lordu Bethellu in nato ponovno odgovoril. Po petih mesecih odgovora še vedno ni. Toliko pomeni Angležem umor tisočev ljudi. Bili so pač — neki Slovenci. In poslanec Davison velja za enega odločnih katoličanov. Sedaj miha Zupan, da bi se obrnil še na kardinala Humea. Seveda si ne dela utvar. Za Britance se vsi drugi nepomembni. In dodaja: Amen.

Kat. glas, Gorica, 2. aprila 87

Mogoče ne veste, da...

— da se je ena od medžugorskih vidkinj, enaindvajsetletna Ivanka Ivankovič, nedavno poročila...

MLADIKA Trst, št. 2-3 1987

Še en prispevek o Kavčiču

Ker sem od leta 1960 živel kot hotelir v Rimu, se mi je večkrat zgodilo, da so k meni prihajali slovenski rojaki, jugoslovanski državljani, ki so na jugoslovanskem veleposlaništvu v Rimu dobivali razne obrazce, ki so jim služili za razne prošnje, za obnovo starih potnih listov ali celo novih, kakor tudi za razne druge dokumente; žal pa so bili ti obrazci izključno v srbohrvaščini in pisani v cirilici. Ker je bilo med temi Slovenci veliko ne pretirano šolahih ljudi, v glavnem cirilice niso razumeli in tako so se pogosto obračali name, da sem jim razložil, kaj njihovo državno predstavništvo v Rimu sploh hoče od njih. Večkrat sem bil naprošen, da jim izpolnim obrazce in napišem celo prošnje. Resnici na ljubo moram priznati, da mi je šlo poslaništvo na moje osebno zaupanje vedno na roko v vseh zadevah, zaradi katerih sem se obrnil na njih. Opazil pa sem, da kakšno leto poslaništvo sploh ni imelo nobenega Slovencev v službi.

Ob neki priložnosti se mi je primerilo, da so bili gostje hotela pomembna jugoslovanska delegacija, ki se je mudila v Rimu, in sicer: ideolog srbskega komunizma Pičulić iz Beograda, iz Ljubljane pa član CK KP Jugoslavije Roman Albreht in direktor republiškega socialnega zavarovanja, čigar imena se ne spominjam več.

V pogovoru z njimi sem jim povedal, da ni na jugoslovanskem veleposlaništvu v Rimu nobenega Slovenca in da morajo jugoslovanski državljani slovenske narodnosti izpolnjevati obrazce v cirilici, ki je sploh ne znajo, ter da jim pri tem pomagam jaz. Tedaj se omenjeni gospod Pičulić obrne k Albrehtu in mu pravi: „Saj mi smo hoteli poslati v Rim tega vašega Jožeta Smoleta (sedanjega predsednika SZDL Slovenije, op. avtorja), pa je rekel, da je zanj Rim premajhno mesto.“

Vse to me je spodbudilo, da sem pisal Stanetu Kavčiču naslednje pismo, čigar original s poštnim odrezkom še vedno hranim:

Rim, 22. IV. 1968

Predsedniku
Izvršnega sveta
Ljudske republike Slovenije
gospodu Stanetu Kavčiču

LJUBLJANA

Spoštovani,
podpisani Vinko Levstik, hotelir v

Rimu (do danes še jugoslovanski državljani), si Vas dovoljujem opozoriti na sledeče:

1. V Rimu je izmed vseh pripadnikov jugoslovanskih narodov največ Slovencev.

2. Na jugoslovanskem veleposlaništvu, kjer smo vedno imeli močno zastopstvo, že več kot leto dni ni nobenega slovenskega uslužbenca.

3. Potni listi se izdajajo v srbohrvaščini, pisani v cirilici, tudi Slovencem, kakor pričajo priloženi primer.

4. Karkoli imajo Slovenci opraviti na poslaništvu, jim vedno dajejo formularje v srbohrvaškem jeziku, pisane v latinici. Tudi za to prilagam primer iz katerega je razvid na resničnost trditve. Događa se, da slovenska dekleta in drugi, ki so po službah v Rimu, prihajajo k meni, da jim zadeve pojasnim in namesto njih izpolnim. Zaradi tega se me je prišlo ime „slovenski konzul“.

5. Znano mi je, da je bil imenovan za svetnika na veleposlaništvu v Rimu gospod Jože Smole, ki pa da je imenovanje odbil, z obrazložitvijo, da je to zanj prenizko mesto. Če ne morete dobiti primerne slovenskega komunistična za to mesto, pa pošljite kakšnega člana SZDL Slovenije. Pomembno je, da se na veleposlaništvu v Rimu ne bodo teptale najosnovnejše pravice Slovencev, kakor sledi iz obstoječe jugoslovanske ustave.

Že vnaprej se zahvaljujem Vam in Vašim sodelavcem za morebitno pozornost, ki jo boste posvetili temu pismu.

Z odličnim spoštovanjem!

Vinko Levstik

Stane Kavčič mi po smiselnem pričakovanju na pismo ni odgovoril, pač pa sem učinek svojega dopisa prebral nekaj tednov kasneje v ljubljanskem Delu, kjer je pisalo, da je Kavčič sklical svoje sodelavce, odgovorne za zunanjo politiko, na posebno sejo, kjer jih je seznanil z dejstvom, da smo Slovenci v tujini premalo zastopani. Učinek: trije novi Slovenci na jugoslovanskem poslaništvu v Rimu.

Ta moj prispevek sem objavil zato, da bo slika „pregnanega“ predsednika slovenske vlade bolj celovita.

Vinko Levstik

Gorica, 24. aprila 1987

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Domala že mesec dni argentinski politični opazovalci prežvekujejo izključno le probleme, ki se porajajo na vojaški fronti. Ta enoličnost, ki počasi prehaja v dolgočasje, pa je po drugi strani popolnoma razumljiva, in ima svoje globoke razloge. Vse ostalo izgubi na važnosti, če se odigrava bodoča usoda ustroja argentinske družbe in vloge oboroženih sil v tej družbi. In za to dejansko gre, čeprav se govori morda le o sojenju oficirjev in o zakonih o pokorščini, amnestiji ali kaj podobnega.

STARI GREHI

Večkrat smo že omenili, da radikalna vlada še sedaj, po treh letih, plačuje račun svoje nepravilnosti. Jasno je bilo decembra leta 1983, da zmagujoči radikalizem ni bil ne praktično, ne psihološko, pripravljen za uspešno vladanje, kot zadnja desetletja ni bila dejansko pripravljena nobena vlada, naj je že bila civilna ali vojaška. Vsaka si je predstavljala okoliščine idealno, verjela bolj v svojo predstavo realnosti, kot pa v dejanski položaj.

Radikalom je pripisati še nameček te nepriljubljenosti: niso pričakovali tako močne zmage. Z večino v parlamentu so si predstavljali, da bodo delali po svoji mili volji. Da to ne gre tako gladko so kaj hitro spoznali na področju gospodarske politike, potem v odnosih s sindikati. A vojaška fronta je bila kar nekoliko pozabljena. Vrhovni so sicer že dolgo vedeli, da bo nekaj treba storiti, a se niso odločili. Pretres velikega tedna je bil neke vrste osveščanje. A še ne dovolj jasno.

Delno odpuščanje prekrškov izza protigverilske vojne je le eden, majhen odtsek celotnega vojaškega problema. Spoznanje, da ga je treba rešiti, ne le po lastni volji, ali lastnih željah, temveč v sklopu danih okoliščin in po danih možnostih, je prvi korak k pravi politiki. Tega sedaj izvaja radikalna vlada, ko se senat, v trenutku ko pišemo te vrstice, zviža v porodnih bolečinah osporavanega zakona.

Paradoks je v tem, da se senat bolj nagiba k širšemu oprostilnemu zakonu. Pravzaprav bi laže stekla amnestija kot pa ta delna pomilostitev. Politična cena je za eno ali za drugo dovolj velika. A notranji upor v sami radikalni stranki je Alfon-

sina prepričal, da je boljša ta delna pot. Po drugi strani, v tej igri natezovanja in popustitev, smatra da tudi ni pozitivno preveč popuščati vojaškim zahtevam, ker bi sicer v državi ukazovali polkovniki, ne pa predsednik.

V tem toku naporov stvari postaviti na pravo mesto, je vlada tudi spremenila formulo vojaških priseg. Vsi vrhovni poveljniki so že pretekli dne prisegli zavezo v obrambo ustave. Ustavo bodo branili „do smrti“. Kot ostale zadeve, je to mirno teklo v vojaških vrhovih. A nekaj primerov nižjih oficirjev kaže, da se nekateri s tako prisego ne strinjajo. Vprašanje pače: nočejo prisegati, ali nočejo braniti ustave? In če nočejo braniti ustave, so dejansko zrelji za državni udar. To pa je več kot demokratična ustanova, in tudi več kar ustanova oboroženih sil, more prenesti.

KAJ MENI NAROD

Formula te osporavane prisége je enostavna. Vojak se po njej obvežejo braniti ustavo „pri Bogu, našem Gospodu in pri svetih evangelijih“. Zakaj je vlada to vnesla v vojaške vrste ni jasno. Vsi vemo, koliko danih priseg so v preteklosti že požrli tako civilisti kot vojak. Prepričanje bi zadostovalo; še bolje bi bilo vzgajati nove vojaške kadre v duhu ustave. Bežati v tem trenutku v vojaško gnezdo s to zahtevo, pa je kaj delikatna zadeva.

Zanimivo ob vsem tem pa je, da se povsod govori o dokončni integraciji oboroženih sil in civilistov. O „spravi“ med civilisti in vojaki, o skupni hoji novim obzorjem naproti. Teško je ob tem pustiti ob strani vse, kar se je dogodilo v preteklosti. In tu ne govorimo le o zadnjih letih protigverilske vojne. Dejansko je nesporazum med vojaki in civilisti trajal zadnjih šestdeset let.

Po drugi strani pa tudi ne smemo misliti, da je v tem neke vrste „svoštvo“, kot hočejo to prikazati levičarski krogi. Čeprav glasno zahtevajo referendum, bo izid takega glasovanja marsikoga presenetil. Poglejmo le zadnjo manifestacijo, ki so jo levičarske organizacije sklicale pred kongresno palačo, v odpor proti zakonu o „dolžni pokorščini“. Zbrali so komaj 8.000 ljudi, ko je bilo še pred kratkim na teh manifestacijah nekaj deset tisočev.

Dejansko je narod naveličan te nenehne gonje. Ljudje hočejo, da se vsa zadeva čim hitreje in čim bolj gladko izteče. Na splošno ne bi bili zadovoljni s kako splošno amnestijo. Skrbi jih, zaradi nekega globokega čuta pravice, da bi jo morilci in mučilci ne odnesli zastonj. V vsem ostalem pa je želja narodne sprave globlja, kot pa na zunaj izgleda.

V isti zvezi še omenimo, da je bil te dni obsojen na dosmrtno ječo gverilski vodja Mario Firmenich. Dolga leta je stal na čelu peronistično-marksistične gverilske organizacije Montoneros, in kot tak načeloval tudi zloglasni ugrabitvi bratov Bojn, velekapitalistične argentinske družine, za katerega odkup je njegova organizacija dobila rekordno vsoto 60 milijonov dolarjev. Ne vemo, koliko je ta kazen v zvezi s hotenim prikazom: češ sodi se na obe plati; a to je druga zadeva.

KAJ VSE SE KUHA

Sindikati so te dni znova glasni. Pripravlja se neka nova ofenziva, a ta bo imela novo obliko. Dejansko izhaja iz tistega nepodpisane-pakta, ki smo ga omenjali pretekli teden na tem mestu. Zadnji sestanek med glavnim tajnikom CGT Ubaldinijem in delavskim ministrom, je potekel v lepem vzdušju. Vlada je pristala na pogoj, da se minimalna povišica 30 avstralov vključi v temeljne delavske plače. To je največ, kar je minister Alderete dosegel pri gospodarski ekipi.

A bolj važno je dejstvo, da sta Alderete in Ubaldini sklenila „poderirati sektorialne zahteve“. To pomeni, da ne bo več CGT stala na čelu delavskih zahtev, marveč da bodo to borbo vodili vsak zase posamezni sektorji. Sporazum med vlado (Nad. na 6. str.)

PRVI KORAKI

ANEKDATE IZSELJENCEV V ARGENTINI

17.

Micka se je vdinjala za sobarico. Nekaj časa je šlo, potem pa se je med njo in gospo zaostroilo. Neki dan sta se skregali. Ob takih prilikah se navadno zviša glas.

Gospa „Zakaj kričiš?“

Micka: „Govorim tako, da me sliši vsak cerdo!“

* Cerdo — prašič, sordo — naglušen, glušec. Črke c, s, z Argentinci izgovarjajo enako.

Srečanje z bodočnostjo in upanjem

Slovenci v palači Evropskega sveta

Strasbourg — politično središče Evrope, tako vse pogosteje imenujejo poznavalci evropskih razmer mesto na francosko nemški meji, kjer se v marsičem že stekajo nova upanja evropskih narodov, ki načrtujejo medsebojno novo povezanost za prihodnost. Starodavna prestolnica Alzacije je v prvih dneh aprila gostila zbor slovenskih duhovnikov in njihovih pastoralnih sodelavcev, ki skrbijo za duhovno dobro in rast v veri med slovenskimi izseljenci in zdolci po deželah zahodne Evrope.

Slovenski izseljenski duhovniki so se pod predsedstvom prelata Naceta Čretnik zbrali na svojem rednem spomladanskem sestanku. Ta njihova srečanja so namenjena pastoralnim problemom med Slovenci v tujini. Tokrat je prevladovala tema o drugi in tretji generaciji, to se pravi o mladini, z drugimi besedami: o bodočnosti in o našem upanju. Analizirali so stanje otrok in mladine slovenskih staršev, iskali rešitve in vzpodbude, koliko in kako je mogoče s strani slovenskih župnij pomagati njihovi verski in narodni izobraženosti in zavednosti. Vprašanje sta s strani laikov in staršev osvetlila profesor Ciril Valant in dr. Branko Zorn, ki je o tem pripravil anketo med mladimi v Parizu in okolici.

Srečanje ima vedno tudi namen iskanja in utrjevanja vezi s Cerkvijo na Slovenskem, v čemer je potrebna predvsem dobra informacija o stanju Cerkve doma. To jim je

tokrat prinesel gospod Tone Štek, župnik v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, ki je tudi član medškofijskega obora za stike med slovenskimi župnijami v tujini in domačo Cerkvijo.

Prvi dan aprila so slovenski izseljenski duhovniki s svojimi sodelavci bili na informativnem obisku v palači Evropskega sveta. Omogočil in pripravil je ta obisk njihov dobri prijatelj gospod Emil Žagar, priznan bančni strokovnjak v tem mestu. Osebno prijateljstvo s predsednikom parlamentarne skupščine Evropskega sveta je pripomoglo, da se je mogla skupina osebno srečati z njim v pogovoru.

Najprej so si ogledali kratek informativni film o delu in današnji vlogi Evropskega parlamenta in Evropskega sveta. Enainvajset rume-nih zvezdic na modrem polju označuje države demokratične Evrope, ki imajo že svoje mesto v sejnih dvoranah Evropske palače. Evropski svet zastopa 400 milijonov. Njegov cilj in namen je večanje enotnosti med državami članicami, kar naj bi dosegli z izmenjavo mnenj in sodelovanjem. Njegovo delovanje se nanaša na skoraj vsa dnevna vprašanja današnjega človeka.

Posebej zanimivo za udeležence je seveda bilo srečanje s predsednikom parlamentarne skupščine Evropskega sveta, gospodom Loufom Jungom. Predstavil se je z iskreno besedo in neobičajnim poznanjem razmer pri nas, obenem je po mišljenju pravi Evropejec.

Takole je nagovoril skupino slovenskih duhovnikov: „Dovolite mi, da vas pozdravim v imenu evropskega parlamentarnega zbora in vam izrazim veselje, da ste prišli v našo palačo, kjer vam morem osebno spregovoriti. Na razpolago pa vam bom tudi za odgovore, če boste imeli kaka vprašanja. Vi živite raztreseni po Evropi in na svoj način poznate naše probleme in mi tu na neki način poznamo vaše probleme. So področja, kjer načelno nimamo nobenih problemov. To so npr. načela o človeku vrednem življenju, o načinih in pogojih, v katerih naj živi. Zato me posebej veseli, da se vi kot duhovniki zanimate za vprašanja Evrope. Upam, da bo vaš sestanek v Strasbourgu tudi v tem oziru uspešen.“

Za vas bo menda najpomembnejše, da poudarim, da smo tu v hiši, kjer se branijo človekove pravice, med temi tudi svoboda vere in ohranba človeškega življenja v vseh njegovih oblikah. Menim, da se to tesno sklada s temami, ki jih obravnavate tudi na vaših sestankih in sploh v vašem delu, kjer gradite medsebojno zaupanje in pravičnost, kjerkoli se bojujete na svojih delovnih področjih za svoje ljudi in prijatelje.

Menim, da bo sedaj dobro, da postavite sami svoja vprašanja o temah, ki vas zanimajo. Ker ste sami pridigarji, dobro veste, da besede same ne morejo opraviti vsega in da so zato toliko bolj potrebna dejanja in razmerje do ljudi. Morem vam zagotoviti, da mi tudi poskušamo na svoj način pomagati vašim nalogam, ki jih vršite na svojih mestih po raznih deželah zahodne Ev-

rope. Sedaj vam hočem biti res na razpolago, če imate kaka vprašanja.“

Prelat Čretnik: „Gospod predsednik, zares nas veseli, da ste nas danes počastili z osebnim sprejemom. Pred vami so slovenski duhovniki, ki delujejo v deželah zahodne Evrope. Veseli smo prišli in Alzacijo, ki je eno važnih evropskih križišč, kjer se srečujejo nemški in francoski narod, kar zgodovinsko pomeni, da so bile potrebne stoletne medsebojne borbe, preden je Strasbourg postal zibelka evropske ideje in ognjišče evropskega upanja. Mi prihajamo iz drugega vročega evropskega križišča, kjer se srečujejo slovenski, germanski in latinski narodi. Slovenci smo radi tega geopolitičnega položaja v zgodovini mnogo trpeli in še trpimo, zato pa je Evropa naše veliko upanje in smo ponosni, da smo danes v tej hiši evropskega upanja. Sprejmite naš dar: dve knjigi, od katerih ena govori o slikah in besedi o lepotah naše dežele, druga o umetnosti v Sloveniji.“

Predsednik Jung: „Prav lepa hvala. Sicer me pa spravljate v pravo zadrego, ko vi govorite francosko, jaz pa naj bi govoril nemško.“

Prelat Čretnik: „Večina bolje razume nemško.“

Sledila so vprašanja o možnih odnosih med Slovenijo in Evropskim svetom ter prošnja, da bi slednji podprl zahtevo koroških Slovencev za pravično ureditev šolskega vprašanja na Koroškem, nakar je predsednik Jung nadaljeval:

„Gotovo dobro veste, da si Evropski parlament in Evropski svet prizadevata vzpostaviti stike z vsemi deželami Evrope in da se zaveđa tu-

di napetosti in problemov, ki ste jih nakazali, ko na mejah narodov nastajajo tudi obsežni problemi zaradi mešanja narodov in priznavanja pravic, ki jih ima nujno vsaka skupina tudi v taki situaciji. Odkritje vam lahko rečem, da vestno zastopam načelo upanja. Sami vidite, v katero generacijo spadam. Nekdaj sem se kot mladenič kot fanatičen nacionalist boril proti nemški okupaciji. Bil sem v francoski vojski in ranjen in nato prepeljan v Anglijo, v London. Danes sem pa prav tako fanatičen Evropejec. Prepričan sem, da se morajo narodi Evrope sporazumeti, da se morajo med seboj po zgledu krščanske ljubezni do bližnjega srečevati in spoznavati. Danes ne more biti več meja. Danes lahko trdimo, da se 90% ljudi v Evropi medsebojno priznava. Po anketi med Francozi je na vprašanje: s katerim narodom Evrope se čutijo najbolj povezane, odgovorilo 68%, da je nemški narod. To je tisto presenetljivo, česar bi sam ne mogel nikoli verjeti. Po mojem mnenju je to tako veliko znamenje, da je mogoče v tem pogledu gojiti največja upanja. Tudi to, kar vi vršite s svojim delovanjem med ljudmi, ki prihajajo iz vaše prelope Slovenije kakor piše na knjigi, ki ste mi jo dali, se sklada in stremi za temi velikimi cilji. Zdi se mi, da je v svem pismu neki stavek, ki pravi: Božja pota niso vedno zelo ravna in tudi ne vedno čisto razvidna, toda vedno vodijo h gotovemu cilju, katerega se zavedamo.“

Ob koncu se je prelat Čretnik še enkrat zahvalil predsedniku Jungu za prisrčen sprejem, „ki je z narodnega vidika za naš zgodovinsko srečanje z bodočnostjo in z upanjem.“

Škof dr. Jenko s somaševalci

Škof dr. Jenko blagoslavlja

Msgr. Bole s Svetogorsko Marijo

Cerkev in oltar

L
U
J
A
N
1
9
8
7

Foto
Oscar
družina
Pavlovčič

Del procesije na trgu

Del vernikov med mašo

Otroci v procesiji

Narodne noše s škofom

PRVI ZEMLJEVID SLOVENIJE

Lani je preteklo 125 let, odkar smo Slovenci dobili prvi zemljevid svoje zemlje. Ta pomembni dogodek je bil eden iz nasledkov leta 1848 in tedaj razglašene zamisli Zedinjene Slovenije.

Podjetni mladenič Peter Kozler, odbornik dunajske Slovenije, član slovenskega društva v Ljubljani, mladenič, ki je z Antonom Globočnikom določil, naj bodo barve kranjske dežele tudi splošno slovenske, je že tistega leta 1848 mislil tudi na izdelavo in izdajo zemljevida Slovenije. Takoj je vpregel k zbiranju gradiva vrsto rodoljubov, med njimi Korošca Majarja in Einspielerja, Stajerca Muršca. Naslednjega leta (1849) je v Ljubljani predaval o jezikovnih mejah južnoslovenskih narodov in že pokazal odtis zemljevida.

Po krivdi bakrorezca do izdaje takrat ni prišlo, pač pa so Novice 1. 1852 prinesle to prilogo: "Povabilo na naročbo zemljevida, slovenske dežele in pokrajin." Zemljevid cele Ilirije, (t.j. Kranjskega, Koroškega, Primorskega) slovenskih okrajev na Štajerskem, Beneškem, Ogerskem in Horvaškega primorja, v bakru risan, je gotov, in se bo v veliki obliki na Dunaju (v Beču) natiskoval. Ta zemljevid kaže meje jezika in naroda slovenskega in njegov svet z vpisanimi slovenskimi imeni mest, trgov, farnih in tudi manjših vasi, gor in rek i.t.d. Njemu bo pridružena knjiga 5-6 pol v osmini, ki zapopade gerbe vsih slovenskih dežel, potem mali slovenski narodopis, zemljopis in statistiko z obširnimi imenikom vred, v katerem se boro prave imena krajev v zemljevidu zamovanih, po slovensko in v ostalih tam navadnih jezikih. Da bom prevdariti mogel, koliko iztisov tega dela naj se napravi, tu očitno na naročbo povabim in razglasim, da vsak, kateri za zemljevid in njegovo prilogo do novega leta 1853, en goldinar naprej plača, bo naj dalje do zadnjega prosinca 1853 celo delo dobiti mogel in le še en goldinar zraven plačati imel. Po novem letu pa bo cena poskočila. Naročnino (po pismih le, če so frankirane) sprejema v Ljubljani vredništvo "Novic", v Celovcu uredništvo "slovenske Bčele", v Terstu slovensko društvo, v Gorici gosp. Sohar, in podpisani stanujoč v Tominu na Goriškem. P. Kozler."

Res je bil zemljevid in napovedanem roku gotov, toda Bachova absolutistična vlada je izdajo preprečila. Vojno sodišče na Dunaju je vse izvode s ploščami vred zapečatilo ter začelo "preiskovanje" zavoljo hudodelstva kaljenja javnega pokolja. Postopek so na avtorjevo pritožbo čez nekaj mesecev ustavili, vrnili Kozlerju iztise in plošče, so pa njih razširjanje policijsko prrepovedali. Kozler

je počakal na začetek ustavne dobe, da zemljevid da v javnost. Tedaj pa je to preprečila ljubljanska policija. To prepoved je čez teden dni notranje ministrstvo preklicalo in januarja 1. 1861 je prišel na dan "Zemljevid slovenske dežele in pokrajin" v merilu 1: 576.000. Ima veliko znanstveno in kulturno - politično vrednost. Poseben pomen ima določitev slovenskih narodnostnih meja; Kozler jih je začrtal s tenko rdečo črto. Dragocena so tudi pravilna domača imena krajev, rek in gor.

Kot prilogo Zemljevidu je Kozler sestavil "Imenik mest, trgov in krajev zapadenih v zemljevidu slovenske dežele". Že leta 1854 je na Dunaju izšel še njegov "Kratek slovenski zemljopis".

Zemljevid je čez 4 leta spet izšel in sicer s Koledarjem za 1. 1865 kot prvi knjižni dar leto prej ustanovljenje Slovenske Maticice. Kozler je Matici poklonil 707 izvodov zemljevida; prejeli so ga vsi do konca 1. 1864 priglašeni člani.

Tretjič je zemljevid izšel 1. 1871. Po drugi svetovni vojski so doma oskrbeli fotokopirano izdajo.

Slovensko jezikovno mejo izpred 135 let je Kozler zanesljivo dognal. V glavnem drži še danes, dasi je zlasti na Koroškem zaznati umikanje - posledico dolga desetletja trajajočega načrtnega pomemčevanja in nacističnega nasilja.

V primerjavo navajamo jezikovno mejo, kot jo je 1. 1936 navedel Fran Ramovš (Kratka zgodovina slovenskega jezika, str. 1-2). Naštevata tele obmejne, takrat še slovenske kraje in pokrajine: Obala Jadranskega morja od izliva reke Rokave (Dragonje) do Sv. Ivana pri Devinu; Tržič, Doberdob, Poljane, Rubije, St. Andrež, Gorica, Podgora, Medana, Jenkovo, Praprotno, Celo, Ažla, Torjan, Čarnej, Čižerija, Podbrdo, Ter, Mužci, Bela (v Režiji), Lomič, gora Kanin; odtod do Lipnika pod Pontabljem gre meja skladno z nekdanjo avstrijsko-italijansko državno mejo; Lipalja ves, Škovška planina, Modrinja ves na Zilji; Brda, Borlje, Močidlo, gora Dobrač; reka Zilja do izliva v Dravo; Suha, Domačale, Kostanje, St. Martin nad Dholico; severni breg Vrbskega jezera (a Celovec z okolico je že nemški); Vetrinj; Žrelec; reki Glina in Krka; Sv. Tomaž, Timenica; St. Lipš; Mostič; Svinška planina; Krčanje; Kneza nad Djekšami; Grebine; reka Drava; Labot; St. Lovrenc; pogorje Kozjak; Špilje; reka Mura; Radgona; na sever do Monoštra ob Rabi; Donji Senik; Slovenska ves; na jug: Števanovci, Šalovci, Berkovci; Kobilje; Strelci; Velika poljana; Gorenja Bistrica; reka Drava; bivša državna meja med Avstrijo in Ogrsko (Maceljsko pogorje, reka Sotla; Gorjanci; reka Kolpa;

gora Snežnik; istrske vasi Klana, Rupa, Sapjanje, Brdce; Podgrad; Obrov; Skandščina; Podgorje; Zazid; Dvori; Sočerga; Trebeše; reka Rokava.

Iste, le nekoliko skróčene podatke navaja Rado Lenček še v 1. 1982 izdani knjigi The Structure and History of the Slovene Language na str. 16-17.

Peter Kozler (1824-1879) je izšel iz nemške kočevske družine, a se je že v

gimnazijskih letih opredelil za Slovence. V kranjskem deželnem zboru je 11 let zastopal kmečke občine okrajev Kočevje, Ribnica in Velike Lašče; med leti 1868-1877 je bil namestnik deželnega glavarja. V slovenski Matici je bil več let odbornik, od 1. 1869 podpredsednik. Zelo je bil delaven tudi na gospodarskem področju; soustanovitelj, solastnik in vodja Ljubljanske pivovarne; soustanovitelj Trboveljske družbe in Kranjske stav-

bne družbe; član in odbornik Kmetijske družbe; upravniki svetnik Kranjske eskomptne banke. V nemških listih je pisal o Slovincih pa se je loteval domačih političnih zadev. Njegova zemljepisna dela so mu prinesla priznanje Carskega ruskega geografskega društva: 1. 1866 so ga imenovali za člana sodelavca.

A.G.

RUDA JURČEC

Ob jubileju majske deklaracije

Jubileji so lepi dogodki v življenju posameznikov, še več pa pomenijo v življenju narodov. Narodi nimajo rojstnih ali pa godovnih mejnikov, tudi starostni jubileji ne pomeni mnogo — narodi se ob posameznih velikih dogodkih vedno znova rode, ko s posebno značilnim dejanjem vstopijo v svojo in drugih narodov zgodovino. Veliki revolucionarni prevrati ali pa odločilne zmage na lojičih se zato proslavljajo kot nekakšni rojstni dnevi — narod se je tisti dan ali pa v tisti okolščini znova rodil in povedal sebi in drugim nekaj posebnega in za ves svet važnega. Bili so narodi, ki so se skozi stoletja vili skozi take jubileje do svoje narodne in politične samostojnosti in lastne suverenosti, drugim narodom je bilo spet odrejeno, da so morali opraviti mnogo etap kar v najkrajšem času in ob odločilnih trenotkih pokazati podvojeno mero svojih kreposti in sposobnosti, svoje dozorelosti.

I.

Naš narod je živel v habsburški monarhiji in zanj je v zgodovini veljal rek, da je ob vseh odločilnih dogodkih bila za eno stoletje prepoznata. Na Dunaju niso nikdar vedeli, koliko je ura in na cesarskem dvoru se nikdo ni preveč razburjal nad tem, ako je zanje svet šel mimo tako, kakor da ne bi bilo nikogar drugega na svetu kakor samo njegovo cesarsko veličanstvo. Avstrijska monarhija je bila v tedanji Evropi trdnjava konservativizma in zagrizenega spoštovanja načela o legitimnosti, kakor da bi vdanost taki zakonitosti bila pogoj za mir in pravičen razvoj vseh narodov. V tej glubi zakonitosti je potem počasi umirala pravica.

Ko so se začeli rušiti temelji takega okorelega naziranja, so se prav v tej monarhiji zbudili narodi, ki so se sami, a so jih tudi drugi proglašali za "mlade" narode. Poljaki, Čehi, Slovaki, Madžari, Rumuni, Hrvati, Slovenci — vsi so krenili v boj za svoje pravice v okviru države, ki je veljala za eno najstarejših v Evropi. Ko so se z letom 1848 začeli revolucionarni pretresi v tej monarhiji (leto 1848 so razglašali za leto rojstva narodov), in so dejansko trajali potem vse do njenega konca, skoraj nikdo ni verjel, da bo v tem vrtincu morala propasti država, ki je prav zaradi svoje dolgotrajnosti in častiljivosti nosila v sebi toliko preizkušenih pravil za modro vladanje. Še po 1. 1918 je bilo v evropskih zunanjih ministrstvih (Pariz, London) mnogo ideologov in tolmačev dogodkov, ki so obžalovali, da je ob

koncu prve svetovne vojne propadla monarhija, ki bi mogla verjetno biti "edini" porok za mirno sožitje med tolikimi narodi v Srednji Evropi.

Pri presoji dogodkov v naši zgodovini vsekakor preseneča dejstvo, da smo Slovenci po 1. 1848 silno hitro prehodili pot do svoje osvoboditve. Skoraj vsi narodi v habsburški monarhiji so imeli za seboj dolgo zgodovino in celo bleščo tradicijo na lastno državnost (Čehi, Madžari, Hrvati, Poljaki), le Slovenci smo bili v tem oziru na slabšem. Začeti smo morali najprej zbirati razbite ude našega naroda. In to se je moralo začeti v dobi, ko še nismo imeli pravih sol in pravzaprav niti ne skupnega jezika, ako vpoštujemo težave, ki so spremljale prve borbe za enotni slovenski pravopis. Einspieler in Matija Majar - Ziljski sta misel o združitvi Slovencev zastavila visoko, toda nadaljnji razvoj dogodkov nas je utesnil v borbo za Zedinjeno Slovenijo. Komaj sedemdeset let je bilo odmerjenih tej borbi — pa vendarle, kolikšna pot in kakšni dokazi o naši borbenosti in tudi — sposobnosti! Ta tako kratka doba pa se še zoži, ako vpoštujemo, da smo v popolno izvajanje političnih pravic vstopili šele po 1. 1907, ko je bila uvedena splošna volilna pravica. V teh sedemdesetih letih je izginila sleherni sled analfabetizma, izginila pa je tudi sleherni sled o pomanjkanju politične zrelosti ali pa nedoraslosti. Ta trditve se sicer sliši drzno in mogoče celo preponosno (saj se raje trkamo na prsa s političnimi napakami in z nedorastlostjo dogodkom), vendar pregledajmo samo tribuno vodilnih mož tistega časa. Zrasli so sicer res iz ozkih slovenskih razmer, toda njih nastop na tleh tako tradicionalno zasidranega in izurjenega dunajskega parlamentarizma je bil vedno dogodek. Prvi je med njimi zaslovel Šuklje, kmalu za njim si je dr. Ivan Sušteršič priboril tolikšno veljavo in ugled, da je postal predsednik kluba vseh slovenskih poslancev. Krek in dr. Korošec sta bila postavljena v prve vrste dogodkov in bojev v letih prve svetovne vojne. Dr. Anton Korošec je postal predsednik kluba jugoslovanskih poslancev. Janežu Ev. Kreku pa delavnost v okviru slovenstva ni bila dovolj — vsebinsko in smisel slovenske borbe je ponesel izven meja Slovenije in postal graditelj združnega in socialnega dela tudi med Hrvati. Pod njegovim vodstvom so se začeli oblikovati prvi voditelji hrvatskega ljudskega gibanja na podlagi modernih smernic o krščanskem socialnem urejanju narodnega življenja (Rogulja, dr. Dulibić). Takoj po zlomu monarhije je bil dr. Anton Korošec izvoljen za predsednika Narodnega veča v Zagrebu.

Idejna in politična zgrajenost slovenske borbe je bila torej v tistih letih tako popolna, da je v monarhiji mogla iti večje z ostalimi narodi, in njenim voditeljem so prisojali vodilna mesta. Med mladimi narodi v Srednji Evropi je slovenski narod častno nastopil s svojo prvo državno listino — majsko deklaracijo.

II.

Slovenci po prvi svetovni vojni nismo mogli popolnoma uresničiti ideala o zedinjenju vseh Slovencev pod eno streho. Ena tretjina jih je ostala izven meja narodne države. To je bila prevelika rana in krvavenje prenevarno za obstoj slovenstva.

Jugoslavija je bila postavljena na vidno mesto v novi konstelaciji Srednje Evrope. Silnice "mladih" idej so najbolj udarjale ravno v ta svet in zato je upravičeno rastle strah pred spopadom, ko se bodo te ideje začele prerivati ravno v tem prostoru (po drugi svetovni vojni se še danes ta del Evrope ni znašel in osvobodil). Slovenska politika je v novi državi šla za tem, da bi vpliv in ugled nove države rastle in da bi se njen položaj utrdil. Ko je bil obstoj države same na kocki, je bil Slovenec dr. Anton Korošec poklican, da skuša zavreti prenevaran razvoj; vse do začetka druge svetovne vojne so bili prav on in številni slovenski politiki tisti, ki so dokazovali, da je slovenstvo, izraženo v politiki, bilo kos nalogam.

Prav iz tega ozračja državniške odgovornosti je zrastle "slovenska deklaracija", ki jo je dr. Korošec s svojimi tovariši podpisal in objavil dne 30. decembra 1932 in ki jo nekateri nazivajo tudi slovenske punktacije. Glavna misel v njej je bila, da moramo Slovenci stremeti za tem, da se vse slovensko ozemlje združi in da bi razmere v Jugoslaviji morale biti takšne, da bi vabile vse brate onstran državnih meja, da se nam pridružijo in to priključitev tudi zahtevajo.

Druga svetovna vojna je utonila v katastrofi in najbolj pretresla Srednjo Evropo. Več ko polovica njenih narodov je danes pod imperializmom tuje, nasilne ideologije, dasi je bila ta ideologija toliko milostna, da je dovolila narodom obstoj lastnih "svobodnih" držav. Ljudske republike imajo vse attribute držav, samo svobode ne.

MAJSKA DEKLARACIJA je terjala zedinjenje vseh Slovencev in prinesla delno združenje v prvi Jugoslaviji, SLOVENSKA DEKLARACIJA je terjala za Slovence takšne državne oblike, da bi prevladala in zajela vse Slovence, SLOVENSKI PARLAMENT, ki se je sešel dne 3. maja 1945 v

Ljubljani, pa je oklical zedinjenje vseh Slovencev v svobodni slovenski državi in to v federativni povezavnosti z ostalimi narodi Jugoslavije. To se v tej obliki ni uresničilo, dasi je nekaj dni za tem bila Slovenija vključena v federativni sistem "ljudskih" republik Jugoslavije.

Misel, ki se kot nit vleče od majske deklaracije skozi vse ostale izjave o naši državnosti, se odvija naprej. Dasi je bila na zunaj poražena in se ohranja sedaj izven meja domovine, ni osamljena. Ves evropski sistem je danes potegnjen v razpravljanje o življenju v neki federativni skupnosti. Kakšna bo ta skupnost in kakšne bodo še etape do njenega uresničenja, je danes težko reči. Vendar je obstoj vse Evrope odvisen od pravilne rešitve tega problema in ako bo rešitev o tem pravična, bo naša pravilni zaključek tudi listina, ki je bila prebrana 3. maja 1945 v Ljubljani.

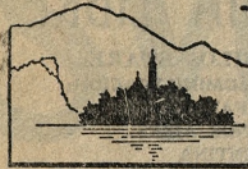
III.

Vse to delo pa so opravljali možje, ki so morali biti v polnem obsegu svojih sil na mestu. Vsi niso bili enako genijalni — še velikim narodom se rodi genij komaj vsakih sto let eden — bili pa so dostojen izraz slovenskih stremeljenj, nalog in lastnosti. Bodisi na Dunaju ali pa pozneje v Beogradu — in sedaj drugod — je njih nastop bil v čast in ponos našemu narodu.

Zgodovina naroda se naslanja na dela, uspehe in tudi poraze svojih voditeljev. Pri tem sodi njih dejanja in nazore, pušča pa ob strani njihove osebne pomanjkljivosti. Kdor je velik, ima velike osebne ovire in s temi je moral obračunavati samo on sam. V skupen narodni patrimonij so prehajala njegova pozitivna dela in samo na teh more slovenski prava sodba. Pot od majske deklaracije do 3. maja 1945 je polna teh dokazov in izkazalo se je, da je narod prav dobro vedel postaviti v svoji zgodovini vsakogar na pravo mesto.

Ko zremo ob tej priložnosti na galeriji naših mož, ki so vodili vse delo, moremo že ugotoviti, kaj je bilo v njih življenju tisto, kar jih je uvrstilo v zbor ne samo slovenskih ampak evropskih državnikov. Med njimi ni opaziti posebnega neravnovesja. Med njimi so enako zastopani predstavniki cerkve, kulture in politike. Pri drugih narodih je bila pot takih ustvarjalcev zgodovine posejana z lažimi možnostmi in s pogoji, ki so bili ugodni. Našim predstavnikom je bila glavna opora velika osebna vera v pravilnost ideje, sredstva so bila pogosto skromna, pogoji večasih celo zavrtilni. Toda v manj ko sto letih smo v njih delih ujeli korak z ostalimi narodi Evrope.

Jubilej majske deklaracije nam bode zato povod za poglobitev vere v našo bodočnost — nam v zamejstvu in onim v domovini!

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Glasbeni novosti sta bili predstavljeni na koncertu Slovenske filharmonije. Ena nosi naslov Naplavine, ki jo je spisal Božidar Kantušer za alt, recitatorja, instrumentalni ansambel in magnetofonski trak; besedilo je sestavil Daniel des Brosses. Druga je delo Igorja Štuhca Raimund Concert za 8 instrumentov. Štuhec je profesor glasbe na Srednji vzgojiteljski šoli v Ljubljani, Kantušer pa je že od leta 1950 v glavnem v Parizu, kjer je ustanovil Mednarodno knjižnico za sodobno glasbo.

LJUBLJANA — Slovenski oktet je na zadnji turneji po ZDA v dveh mesecih zapel čez tisoč sto pesmi, katere je poslušalo čez 27.000 ljudi.

LJUBLJANA — Filatelisti so imeli v hotelu Slon 37. redno mednarodno filatelistično srečanje. Čez tisoč se jih je zbralo in si menjavali znamke, posebno povojne jugoslovanske. To pa zato, ker je pred izidom nov katalog, po katerem bo celotna zbirka stala približno 1.300.000 din (en dolar — 546 din).

ZAGREB — V 80. letu starosti je tu umrl Ivan Francel. Ta pevec, popularno imenovan Žan, je bil nenavadna osebnost, saj je pel tako tenorske kot baritonske vloge. Petja se je učil pri Mariji Kostrenič v Zagrebu, debitiral pa je leta 1933 kot Cavaradossi v Ljubljani. Do leta 1945 je pel številne tenorske vloge, po operaciji grla pa je začel peti baritonske vloge, kot so Scarpia, Jago, Escamillo, Zrinjski, Anonaso, Falstaff, Alfio. Francel se je rodil 1907 v Ljubljani v družini iz katere je kasneje izšel še drugi znameniti operni pevec, tenorist Rudolf Francel. V Ljubljanski operi je pel med leti 1933 in 1942, potem je postal član Zagrebske opere. Precej je gostoval tudi v tujini.

LJUBLJANA — Mednarodni kongres homoseksualcev naj bi bil 25. maja v Ljubljani. V zvezi s tem je mestna uprava inšpekcijskih služb opozorila, da bi shajanje te rizične skupine iz vse Evrope pomenilo resno nevarnost zaradi širjenja aidsa (sida). V poročilu o obolevnosti in ukrepih v zvezi z aidsom Univerzitetne klinike za infektivne bolezni in vročinska stanja je zapisano, da so do konca lanskega leta na tej kliniki obravnavali 450 primerov, med katerimi so odkrili 11 seropozitivnih oseb. Zdaj zdravstveno nadzorujejo tri bolnike s pre-aidsom ter

pet seropozitivnih, dva sta pa že umrla. Stroški za laboratorijske preiskave, za transfuzijo krvi ter za oskrbo bolnikov silovito naraščajo. Ocenjujejo jih na okoli 150 do 200 milijonov dinarjev (dolar — 546 din). Komisija za aids pripravlja plakat in zloženko o varstvu pred aidsom, ki naj bi jo dobilo vsako gospodinjstvo v Sloveniji.

HOTAVLJE — 305 telefonov so na novo priključili v Poljanski dolini. Tri petine vseh gospodinjstev ima sedaj že telefonsko zvezo s svetom.

LJUBLJANA — Podelitev priznanih biotehničnem področju je letos sodelovala s praznovanjem 40-letnice ljubljanske Biotehnične fakultete. Priznanja so dobili: prof. dr. France Cegnar za prispevek k razvoju študija živilske tehnologije, prof. dr. Janez Verbič za raziskovalno delo hranilni vrednosti krmil, mag. Ladislav Gasparič za udeležbo pri prenovi visokošolskega lesarskega izobraževanja, prof. dr. Lilijana Istenič za razvoj primerjalne anatomije in funkcionalne morfologije kot raziskovalne in učne enote, prof. dr. Jože Korošec za uspehe pri selekciji in žlahtnjenju trav in detelj, Kmetijski inštitut Slovenije za devet desetletij strokovne dejavnosti in posvetovalne službe, ki je prispevala k ohranitvi in napredku slovenskega podeželja in Veterinarski zavod Krim, Grosuplje za organizacijo in izvajanje programov zdravstvenega varstva živali, posebej reprodukcije govedu.

NOVO MESTO — 11. teden slovenskega filma so pripravili v novomeškem domu kulture. Počastili so ga spomenu lani umrlega Bojana Štiha. Na programu je bilo šest filmov: Heretika, Ples v dežju, Čas brez pravljic, Kormoran, Idealist in Vdovstvo Karoline Zašler. Na ogled je bila tudi razstava filmskega plakata. Bili so razgovori s slovenskimi filmskimi delavci in z dr. Jožetom Toporišičem o pogovornem jeziku in slovenskem filmu.

LJUBLJANA — Zločin na Kozjem otoku, delo italijanskega pesnika in dramatika Uga Bettija, je bil uprizorjen v Mladinskem gledališču. Delo je prevedel Jaša Zlobec, režiral pa Paolo Magelli.

LJUBLJANA — Predstavitel avdiovizualnega laboratorija, ki deluje pri znanstveno-raziskovalnem centru SAZU (Slovenske akademije znanosti in umet-

SLOVENC I V ARGENTINI

Osebn e novice

Krst: V Bariločah je bil krščen Marjan Godec, sin Riharda in ge. Irene roj. Malovrh. Botrovala sta ga. Ivanka Malovrh in Edgard Godec. Med mašo ga je krstil škof dr. Janez Jenko. Čestitamo!

Poroka: Poročila sta se v Slovenski cerkvi Marije Pomagaj Janko Mehle in Olga Pregelj. Priči sta bili Oskar Pregelj in ga. Marija Habič. Poročil ju je Franci Čukjati. Čestitamo!

(Nad. s 1. str.)

Uradno slovo od gostov, ki sta med nami bivala že mesec dni, je bil združen z žegnanjem v Slovenski hiši na praznik Marije Pomagaj. Ob pol dvanajstih se je zbralo veliko vernikov, ki so popolnoma napolnili slovensko cerkev, ko so pristopili k oltarju škof dr. Jenko, msgr. Bolé, delegat dr. A. Starc ter vrsta slovenskih dušnih pastirjev. Ob zahvalni maši je prepeval novo nastudirane cerkvene pesmi naš odlični zbor Gallus pod vodstvom Anke Savelli-Gaserjeve.

Ob uvodu je delegat slovenskih dušnih pastirjev v Argentini, dr. Alojzij Starc, pozdravil gosta, v pridigi pa je poslavljajoči se škof vernikom govoril o božji besedi ter jo navezal na praznovanje Marije Pomagaj, ki je Kraljica Slovencev in ki jo častimo tako doma kot po svetu. Pred koncem maše se je od gostov poslovil še delegat dr. Starc s kratkim nagovorom, ki ga objavljam v uvodniku, pa tudi škof dr.

trebe tega tretjega največjega proizvajalca električnih hladilnih naprav. Izvoz naj bi že v prvih petih letih narvrgel 35 milijonov dolarjev.

UMRLI SO OD 7. do 11. aprila 1987:

LJUBLJANA — Janez Perše; Olga Bajc roj. Lorber; Francka Bergant; Anton Poyše; dr. Adolf Medvešek; Hermina Levičar; Stanko Beve; Zora Hutter roj. Bajce; Janez Kravcar; Mira Vavpetič roj. Verlinšek Ivan Plazar, 81; Danica Beden roj. Kosem; Anton Otrin st.; Tončka Cimerman roj. Finžgar; Aleksander Potrtič, 72; dr. Zora Lenard-Guštin; Jože Bohine, 77; Franciška Stenko; Marjan Rakar; Anica Ambrož roj. Alič; Andrej Zalelet; Antonija Aleš roj. Zorman; Janez Krivec, 88.

RAZNI KRAJI — Peter Trobec, 80, Kranj; Franciška Jakoš roj. Bezalj, Sostro; Alojz Kos, Gabrsko v Trbovljah; Marija Gubenshek-Golič roj. Regvat, Buče; Slavko Poljšak, 82, Beograd; Viktorija Zupančič roj. Kuhar, Trbovlje; David Skarabot, Šempeter; Angela Marolt (Korenova), 83, Hrovača; Jakob Tegelj, 77, Planina; Marijeta Zobeč roj. Brus, Vrhnik; Rudolf Rolih, Šmarje-Sap; Marija Girandon, Podkoren; Lambert Kotnik, Prevalje; Franciška Zupan, Križe; Mirko Kerle, Brestanica; Pavla Breskvar roj. Markoli, Beljak; Karl Smole, 85, Tržič; dr. Olga Pelan, Dob pri Domžalah; Francšek Alič, Rogoznica; Pavla Vehar, Ljupca; Janko Valentič, Sežana; Ana Jug roj. Rotar; Gorjše pri Golniku; Franc Kloboves, Poljane nad Škofjo Loko; dr. Marjan Zdravljik, Šempeter; Jože Bajželj, Duplje; Ladislav Sever, Muljava; Valentin Antončič, 81, Rakek; Peter Henigman, Dol. toplice.

Metlika — Med žitom in pšenico je naslov pesniškega prvenca Alenke Mežnaršič. Knjiga je izšla v nakladi 500 izvodov.

LJUBLJANA — Prlekija 1941-1945 bo naslov obsežne monografije Draga Novaka, ki jo namerava izdati založba Borec. V njej je govora o NOB, izšla pa naj bi v 2000 izvodih.

LJUBLJANA — Vino se je podražilo v povprečju za 21 odstotkov. Najmanj so se podražila namizna vina (13 odstotkov), najbolj pa vrhunška (40 odstotkov), med katerimi so zlasti štaterska vina tramincev, rulandec, rumeni muškati in renski rizling.

SPODNJA IDR IJA — Milijon dolarjev bodo že letos zaslužili v spodnjeidriški Iskri z elektromotorji. V skladu z dolgoročno kooperacijsko pogodbo z ameriško družbo Fedders je Iskra začela z redno proizvodnjo hermetičnih rotacijskih kompresorjev za po-

riloč je bil direktor športa v provinci Viedma, in tudi sam nekoč učil smučanje. Z njegovo pomočjo smo ustanovil provincijsko smučarsko šolo za učitelje. Tudi ta je delovala dve leti, hoteli smo jo dvigniti na državno raven. Kar smo imeli materiala, smo ga morali predstaviti s prošnjo ministrstvu za vzgojo v Buenos Airesu. Tam niso vedeli, kaj narediti s tem, in je prošnja obtičala. Slučajno je moj znanec dobil to v roke in ker je poznal podpisnike, nas je vprašal, kaj pravzaprav hočemo. Ko sem mu razložil vso zadevo, jo je razumel in res zadovoljivo rešil. Instituto Nacional del Deporte je vzel tečaj v svoje okrilje in tako smo dosegli državno priznanje. Mene so imenovali za „šefa tečajev“.

Na šoli je več predmetov: tehnika smučanja, učenje smučanja in pedagogika, zgodovina smučanja, biologija, humanistična izobrazba, prva pomoč, itd. Tečaj traja dve leti in je od prvega do zadnjega snega na terenu do 5 ur na dan, zvečer pa še 4—5 ur teorije. Med osrednjo sezono morajo učenci še delati v kakih priznani smučarski šoli za prakso.

Ali je kaj dosti Slovencev v Bariločah kot smučarskih učiteljev?

Jih je že več, ki so državni učitelji: Neško Razinger, Janko Grzetič, Nevenka Jerman, Martin Bačar in drugi.

In kdo lahko pride v to vašo šolo?

Pogoji za vstop niso tako enostavni: vsi morajo imeti dopolnjeno srednjo šolo, imeti najmanj 18 let in narediti mora nekaj sprejemni izpit iz smučanja, ki ni enostaven.

In kako je ta šola povezana z drugimi podobnimi organizacijami po svetu?

Obstaja organizacija Interski, v kateri je vključenih 28 držav, ki se u-

ŽEGNANJE IN SLOVO

Jenko se je zahvalil vsem Slovencev za lep sprejem in nas spet vzpodbujal v poglabljanju našega verskega življenja ter narodne zavestnosti. Sledil je še zadnji blagoslov, nato pa se je nadaljevalo žegnanje v veliki dvorani, lepo okrašeni za to priliko, pod veliko sliko Marije Pomagaj, ki jo je narisal Stane Snoj.

Ob prijetnem kosilu se je zbrana množica, ki je napolnila vse mize v dvorani, lahko pogovorila. Ob koncu se je gostoma zahvalil in se od njiju poslovil še predsednik naše krovne organizacije Lojze Rezelj, katerega govor tudi prinašamo na prvi strani. Izročil jima je majhno darilo: škofu je podal lepo opremljeno knjigo o lepotah Argentine, msgr. Boletu pa Debeljakov prevod glavne argentinske pesnitve Martin Pierro. Oba gosta sta se zahvalila za darila in še enkrat pozdravila vse navzoče in tako tudi vse Slovence v Argentini, ki sta jih prišla obiskat, za vso pozornost, ki sta jo bila deležna, ter za vso gostoljubnost naših ljudi.

Nato se je škof umaknil počivat, kajti popoldan ga je čakal obisk pri primorskih rojakih, drugi gostje pa so odšli v cerkev, kjer se je žegnanje zaključilo s petimi litanijami.

Odhod gostov

Prišel je čas slovesa. V torek popoldan se je zbrala na Ezeizi lepa skupina Slovencev, bilo jih je nad petdeset, ki so pohiteli, da se poslovijo od škofa dr. Jenka in msgr. Boleta, ki sta po enomesečnem bivanju med nami odletela domov.

Ni bilo dosti časa za posvajanje. Oba gosta sta se poslovila od zbranih, med katerimi je bilo dosti duhovnikov, predstavnikov naših Domov in organizacij in prijateljev, ki sta jih dobila med nami. Končno jima je stisnil roko še naš delegat dušnih pastirjev dr. Alojzij Starc, ki jih je bil povabil, škof je še enkrat naročil zbrani skupini: „Držite se vere, ostanite Slovenci, pa otroke vzgajajte pošteno, v veri in narodnosti. Hvala vam za vse!“ Že sta morala oditi.

Še zadnji poslovilni mahi. Odšla sta.

Za seboj pa sta pustila gosta en mesec življenja z nami, obiskov in verske vzpodbude, prijaznih besed in toplih pogovorov.

Bog z vama, draga obiskovalca! Pozdravita Slovenijo, in če Bog da, na svidenje!

Sola za smučarske profesorje

Pogovor z DINKOM BERTONCLJEM

Dinko, Slovenci v Argentini te poznamo prvenstveno kot plezalca, za to nam kaj povej o svojem udejstvovanju kot smučar!

Ne morem reči, da bi bil samo plezalec; v prvi vrsti sem bil planinec, in to v širokem pomenu besede, kar vključuje tudi smučarstvo. Plezanje je ekstremen šport v hribih, ni pa nujno najlepši ali najboljši. Po drugi strani pa je npr. hoja po hribih že tudi lep šport. Tudi smuču zelo pomagajo k temu, saj niso samo tekmovalni šport, to je za visoko specializirane ljudi, ki se samo s tem ukvarjajo in tekmujejo. Mene veseli smučarstvo v celoti, in smuču so mi le sredstvo, da lahko več delaš v hribih. Jaz sem bil dolga leta smučarski tekmovalec, in to je bilo zame višek. A ko sem prišel do neke točke — bil sem prestar za tekmovanje, pa tudi sem prišel do zaključka, da to ni vse, je le neke vrste špica smučarskega športa, a še daleč ni vse. Glavno je, da smučarji pomagajo, da se človek lažje giblje po hribu; to se danes zelo širi. Mi smo že prva leta veliko hodili v hrib smučati, za veselje!

Jaz zelo uživam v teh športih po hribih, a mi ni dovolj. Rad to tudi posredujem drugim, da delim svoj užitek z drugimi. S te strani sem prišel do zaključka, da lahko posredujem drugim s tem, da začnem kot smučarski učitelj, saj mislim, da je znanje smučanja potrebno za vsakega, ki hodi v hribe. Tako sem lahko začel v nečem, ki mi je bilo všeč, kar je dano le redkim.

Na kakšen način si hotel to posredovati drugim?

Začel sem z učenjem smučarje, a sem počasi spoznal, da vse, kar sem se tu naučil, ni bilo dovolj za moj namen. Zato sem šel v Evropo na tečaj za smučarskega učitelja na avstrijsko državno šolo za smučarske učitelje. Z diplomom v žepu sem se vrnil in začel učiti v Esecuela de ski Cathedral, ki smo jo mi ustanovili, in tudi Club Argentino de Ski me je najel za direktorja svoje šole. Tudi tam sem se precej razgibal in razvil. Nato sem tudi šel v Severno Ameriko in naredil razne izpite in tudi dobil diplomo kot profesionalen smučarski učitelj v ZDA.

Kot vem, si tudi tukaj ustanovil šolo za smučarske profesorje?

Tu v Argentini je bilo vse zelo neorganizirano, bolj po domače. Prihajali so učiti inozemci. Ker sem bil v tistem trenutku edini z najvišjimi kvalifikacijami za to, je uprava državnih parkov od mene hotela, da bi vzel izpite vsem aktivnim smučarskim učiteljem v Bariločah. Temu sem se uprl, ker sem bil mnenja, da ne morem polagati izpit nekdo, ki ni imel možnosti učenja. Zato so se tu začeli tečajni zanje. Dejali so mi, če ne morem nadzorovati polaganja izpitov, naj pripravim zanje tečaj. In tako se je pričelo. Nisem mogel odkloniti. To je bilo leta 1965.

In kako se je razvijala ta šola?

Prva leta so bili to samo krajši tečaji. Ker je bilo zanimanje čedalje večje, smo začeli resno misliti na ustanovitev prave šole. Nekdo iz Ba-

kvarja s problemi učenja smučanja. Iz Argentine je učlanjena ADIDE, Asociac ióne de Instructores Profesionales de Esquí. Ta mednarodna organizacija ima kongres vsake 4. leta. Letošnji je bil zame že tretji, ki sem mu prisostvoval, prejšnja leta kot opazovalec, letos pa smo se ga polnopravno in aktivno udeležili. Letos smo v zeli s seboj skupino demonstraterjev, da so pred kongresom pokazali naš način učenja. To je glavni namen kongresa, da vse dežele pokažejo sisteme učenja in tudi trening za temovalce.

Kje je bil letošnji kongres?

To pot je bil v Banfu v Kanadi, blizu Calgaryja, kjer bo prihodnja zimska olimpiada.

Kako je potekal kongres in kaj ste pokazali vi?

Osebn o nistem videl nič novega. Mi v Argentini smo tehnično čisto na mednarodnem nivoju. Že leta 1982 smo začeli pripravljati našo demonstracijo. Za nas je bilo važno, da so nas videli kot dobre smučarje in z dobrim učnim sistemom. To smo dosegli in čestitali so nam Avstrijci, ki so najbolj kvalificirani za to. Seveda nam niso čestitali zato, ker bi bili tako izredno dobri, ampak ker smo naredili tako velik korak in se približali najboljšim. Res se je poznalo delo zadnjih šestih let. S tem smo se povzpeli v isto skupino z npr. Avstrijci, Italijani ali Švicarji.

Kakšen je ta sistem, kaj pravzaprav pokažete?

Vsak narod mora pokazati korak za korakom, kako uči od začetnika do najboljšega tekmovalca. Važna je efektivnost, ne pa, kako lepo kdo smuča. Danes stremimo za tem, da nekoga, ki ne zna nič, čimprej naučimo smučati, s sigurnostjo. To je glede na tehniko. In v tem smo bili

vs, ki smo bili tam, složni, brez velikih razlik. Kar pa mi je padlo v oči, je bilo to, da so več kot prejšnja leta vsi začeli gledati na učenca ne kot na številko, nekoga, ki prinese denar, ampak da imajo do njega bolj človeško, humano, bolj osebno gledanje.

Da človeka uče kot človeka, skušajo razumeti njegove bojazni, strah pred zramino, problem začetnikov in da jim pomagamo pri tem. Meni je bilo to novo gledanje najbolj všeč, ta humanizacija.

In to novo gledanje hoste tudi vi vpeljal i v svoje učenje?

Mislím, da smo bili tu že precej naprej. V naših tečajih npr. veliko govorim o ljubezni do bližnjega, saj to je podlaga za vse, ker brez tega ne moreš doseči nič. To delam že od vsega početka, čeprav me nekateri gledajo malo čudno. O tem sem tudi govoril z različnimi voditelji. Najbolj me je presenetil Nemec, ki je ob začetku svojega prikaza dejal: „Mi smučamo, da obračamo na smučeh srca.“ To je bil skoraj škof, a je končno to razložil v vidiku humanizacije, in še: „Moramo smučati tako, da preden se hrib konča, še molimo, da se ne bi končali!“ In če to pride od njih, ki smo jih vedno imeli za mrzle in suhe...

Za konec bi te še vprašal, kaj pa kaj Slovenija oziroma Jugoslavija na tem kongresu?

Jugoslovani — večinoma so pač Slovenci — so bili napovedani, in na programu, ampak ravno tiste dni je bil v Evropi snežni vihar in jih je enostavno zamedlo. Niso mogli iz Evrope, na žalost, kajti na prejšnjem kongresu so pripravili odlični program za treniranje mladine. V tem imajo že rezultate, npr. Križaj, Petrovič in drugi mladi.

Pogovarjal se je TDml

MALI OGLASI

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov. Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel. T. E. 664-1656.

ZA DOM

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - automatično zalivanje - Andrej Marolt, Martínez de Hoz 110, San Miguel, T. E. 664-1656.

ADVOKATI

dr. Franc Knavs — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Pcia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadstr. E - Tel. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

ARHITEKTI

arh. Marija Bayec — Belgrano 123 - 17. nad. "5" - R. Mejía - Tel. 654-2461; poned., sredo, petek od 17 do 19.

arh. Jure Vombergar — Načrti za gradnje stanovanjskih hiš, industrijskih in trgovskih stavb. — Av. Gaona 2776 - 1706 Haedo T. E. 659-1413.

TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle — vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bm.é. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 14. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm.é. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 14. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 755-1266 - Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure. (g. Stanko Oberžan).

SIOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKE VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandezias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10,30 do 12,30 (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje ob četrkih od 20. do 22. ure in ob nedeljah od 10,30 do 12,30 (g. Nande Češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 Tel. 651-1760 - Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9,30 do 11,30 (gdč. Julka Moder).

Cena največ štirih vrstic A 4- za enkratno objavo, za ves mesec — 4 številke — A 10.-.

PRIDOBIVAJTE

NOVE NAROČNIKE!

FRAN MILČINSKI

Prički brez gnezda

Pircu se je zdelo: Tako delajo z mano, kakor sami hočejo! Pa se je vdal in so šli v hišo, kjer jih je pozdravila dobro založena miza. Tončka in Petra je bilo seveda treba posebej klicati, ker sta šla ogledovat bič in za bičem žrebička in za žrebičkom hacka in za bacom zajčka. O, kako je strmel Peter, kako je požiral sline!

Drugi dan si je Pirc uredil svojo delavnico. Dela ni pogrešal, za začetek so mu nametali na kup kar deset parov domačih čevljev in škornjev, da se jih usmili.

Toda ni utegnil. Spravljali so otavo, modro nebo je bilo prepreženo z onimi nežnimi, pernatimi oblaki, ki oznanjajo dež, in hiteti je bilo treba, da še danes pride seno pod streho.

„Po stopita še vidva pomagat,“ je rekla Pirčeva možu, „ti in Peter, saj vidiš, kako se mudi z delom!“

„Nisem vajen,“ je ugovarjal Pirc.

„Obračati boš že znal,“ je odvrnila Pirčeva. „Tako boš delal kakor drugi.“

Mojster Pirc in vajenec Peter sta dobila vsak svoje grablje in sta stopila v vrsto, ki je obračala otavo in jo potem grabila na kupe. Soparno je bilo, hiteli so, komaj so utegnili si brisati debele znojne kaplje s čela in vratu. Tonček je vozil z lojtrami, važno je sedel na vozu, samozavestno je vladal vprežni par s „hi“ in „bištahor“, in če

OBVESTILA

SOBOTA, 30. maja:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

V Slovenski hiši ob 16 nadaljevanje filozofskega ciklusa pod vodstvom univ. prof. dr. Milana Komarja.

NEDELJA, 31. maja:

Obletnica Slovenskega doma v San Martinu.

NEDELJA, 7. junija

Počastitev spomina slovenskih junakov v Slovenski hiši ob 16. uri.

ČETRTEK, 11. junija:

Spominski sestanek Zveze slovenskih mater in žena v Slovenski hiši ob 17. Govori ga. Anica Loh.

SOBOTA, 13. junija:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

Kulturni večer SKA: dr. Katica Cukjati govori o Slovenskem simpoziju v New Orleansu. Ob 20 v Slov. hiši.

NEDELJA, 14. junija:

Proslava šolskih otrok na čast mladinskemu zavetniku sv. Alojziju ob 16. uri v Slovenski hiši.

SOBOTA, 27. junija:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

NEDELJA, 28. junija:

Procesija presv. Rešnjega telesa ob 15.30 v Don Boskovem zavodu v Ramos Mejia.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

(Nad z 2. str.)

do in staro sindikalno peronistično gardo je domala uničil politično moč glavne delavske konfederacije. Ubađini bo torej uprizoril taktični umik in počakal boljših časov (boljših?). Medtem pa bomo gotovo doživljali hude socialne napetosti.

V to kategorijo gotovo spadajo državni uslužbenci, ki bodo nosili glavno težo državne revščine. Kako pa bo svojo težo prenašal privatni sektor, to še ni jasno. Bo bliskovito konec zamrznjenju? Ne bi rekli. Vlada si ne more privoščiti, da kak mesec pred volitvami inflacija sproži nov blazen skok. Kako to preprečiti? Gotovo bodo iznašli kak način. A gotovo bo drag. In to se bo potem poznalo; seveda — po volitvah.

Krha pa se, pravzaprav grmi v kup, Ljudska fronta, ki so jo do pred kratkim sestavljali komunisti in trockisti, z nekaterimi ostanki revolucionarnega peronizma. Glavni kamen spotike je bil podpis „demokratskega kompromisa“ s strani komunistične partije. Akoravno partijska kritizira zakon o vojaški pokorščini, ji trockisti ne morejo odpustiti podpisa, ki je temu zakonu dal pravzaprav politično podlago. Prvi javni izraz tega preloma je bil dne 1. maja, ko so eni in drugi organizirali ločeno proslavljanje. Od tedaj naprej tečejo poti ločene; in verjetno bodo ločene ostale do volitev.

NOVI ŠKOFI ZA ČEŠKOSLOVAŠKO

Na Češkoslovaškem je 13 katoliških škofij, katerih deset je brez škofa. Pred nekaj meseci sta dva visoka praška politika izjavila, da je sv. stolici prosto, če hoče imenovati nove škofo, ki bi zasedli prazna mesta. S tem sta oba politika dokazala, da je na Češkoslovaškem potrebno dovoljenje vlade za imenovanja v Cerkvi, celo za škofo.

Odnosi med Rimom in Prago so bili v zadnjih 23 letih težavni. Do spoznanja je prišlo le enkrat in sicer leta 1973, ko naj bi bili imenovani štirje škofji. Kaj kmalu pa se je izkazalo, da nameni praške vlade niso bili iskreni, ker niso izpolnili gotovih obljub. Zato se je dogovor razdrl.

Ko je češko ljudstvo v kratki dobi „praške pomladi“ zvedelo, koliko je v zadnjih letih morala na Češkoslovaškem katoliška cerkev pretrpeti, so jo Čehoslovaki pričeli spoštovati, kot že dolgo časa ne. Prišel se je razvoj, ki traja še danes in zanimaje za vero in Cerkev raste v nepričakovanem obsegu. Tudi v najvišjih političnih krogih morajo češkoslovaški komunisti priznati, da se na Češkoslovaškem razvija novo versko življenje, češkoslovaški verniki pa so se naučili, da morajo svojo vero hrabro braniti, se zanjo žrtvovati in za njo od oblasti tudi kaj zahtevati. Zlasti v zadnji točki so postali odločni in nepopustljivi.

P. D-ova.

POČITNIŠKI DOM DR. R. HANŽELIČA

sporoča, da znaša prenočnina za en dan v prihodnji sezoni v Doloresu enako kot v pretekli sezoni in sicer: v novi stavbi A 9.-, — v čaletih A 7.- — v stari zgradbi A 5.-. Družine imajo — kot vedno — velik popust. Prispevek za hrano se bo izračunal pozneje po dnevnih cenah hrane. Te cene veljajo nepreklicno, ako bo prenočnina plačana v SLOGI do 6. julija t. l.

Izrabite priložnost tudi za zimske počitnice!

TOVARNA ŽENSKIH NOGAVIC

potrebuje

TKALCA (tejedor)

VAJENCA (aprendiz de tejedor) in DELAVKO za „overlock“.

Zglasiti se od 9. do 20. ure na Avenida Mitre 3861, Caseros T. E. 750-0583

KLINIČNE ANALIZE

Lic. Zofija Pograje

“Obras Sociales”

Informacije na Tel. 629-6901.

KOLINE na PRISTAVI

SOBOTA, 30. MAJA

Slovenski dom v San Martinu

bo v nedeljo, 31. maja praznoval

27. OBLETNICO BLAGOSLOVITVE

s celodnevni programom

11.00 Sveta maša

12.30 Skupno kosilo

15.30 Kulturni program

nato družabni del

z orkestrom ANSAMBEL

Prosimo, da se za kosilo prijavite do 28. t. m.

Nedelja, 7. junija 1987, ob 16. uri

SLOVENSKA HIŠA

POČASTITEV SPOMINA SLOVENSКИH JUNAKOV

V cerkvi Marije Pomagaj:

Slovesna maša za vse žrtve druge svetovne vojne in revolucije.

Pred spomenikom junakov:

Polaganje venca in liturgične molitve za padle žrtve.

V dvorani:

Spominska beseda — inž. Jernej Dobovšek

P R I Č E V A N J E

Scenični obred ob prazniku pobitih junakov bodo predstavili mladi drugega, že v svobodi rojenega slovenskega rodu.

Udeležba: častna dolžnost!

Vabi ZEDINJENA SLOVENIJA

(58) klical oblastvene ukaze. Potem so krenili domov.

Tonček je bil vsem znan in ljudje so ga prijazno ogovarjali. Oče Pirc je gledal in se čudil. Ali je to tisti zanični, potuhnjeni šolarček, kakršnega se je kazal v Ljubljani in ki na njem poskušala očetova roka vse raznovrstne vzgojne načine, pa brez uspeha?

Pot se je vlekla po gričku navzdol skozi gozd. Spotoma je pravila teta, kako je nagajal dež, ko so sejali repo — da bo krompir gnil, če bo toliko moče — in da je kravaj pijanec. Tonček ji je zgovorno pomagal pri pripovedovanju, ali ko je pripovedoval, ni nikdar pogledal očeta, besede so veljale le materi in teti.

Nič me nima rad, si je mislil Pirc.

Doma so zajtrkovali. Tonček je urno popil svoje mleko in s kruhom v roki smuknil skozi duri; ko je bil zunaj, je za sabo poklical Petra. Ali namesto Petra je prišel za njim oče. „Čakaj, Tonček, mi boš kaj pokazal okoli hiše!“

Oče se je silo zanimal za njegov bič in ni bilo drugega, moral mu ga je pokazati. Imeniten je bil ta bič. Kupil ga je bil Tonček sam, in je bil iz lesa, ki mu pravijo koprivovec in ne rase v naših krajih. Ni kar tako z bičevniki! Tri dni ga je imel zakopanega v mastnem gnoju, potem ga je še namazal z oljem, zdaj pa je prožen, da ga lahko ovije okrog prsta.

Ali je malo strmel oče Pirc, ko je poslušal vso to modrost!

Prišla sta v hlev. Tonček že ni bil več tako skop z besedami, ali pri žre-

bičku, tam šele se mu je odprl jez zgovornosti, tam, in v živahnem pripovedovanju se je celó spozbal, da je prijel očeta za roko. Tako lepa žival! S kakim obžalovanjem je pravil, da ga bo teta prodala od kobile... Škoda je žrebička, ki je tako lep in ga bodo še pogrešali, zakaj konj rjavec gre v leta, žrebiček bi se pa lahko že čez eno leto privajal k delu.

Oče Pirc je rekel na pol v šali: „Kaj pa, če kupim jaz žrebička od tete?“

Kako so se takrat zaiskrile Tončku oči!

„Če ga kupim, lahko ostane pri hiši,“ je dostavil oče.

„Ali je res, ata?“ je vzkliknil Tonček in s takim zaupanjem pogledal očeta v oči, kakor še nikoli, oberoč ga je prijel za roko in se pritisnil k njemu. Potem pa ga je nenadno prijel, da je izpustil očetovo roko, mu plašno pogledal v obraz in ga vprašal: „Ali ste še hudi, ata?“

Pa ata ni bil več hud — žrebiček ju je poravnal.

22. Kaj je rekel prijazni gospod nadstražnik in kako imenito je napredoval Stanko.

Pirčevo stanovanje v Korenovi hiši ni stalo dolgo prazno, že drugi teden se je vanj priselila stranka, ki se ni sama nič manj čudila temu, nego se je čudila Nanča.

Ta stranka je bila Kocmurjeva in Nanča je imela zdaj pri njej svojo hrano. Stvar je bil uravnaval dobrovoljni gospod nadstražnik Kobilica, ki ga je bilo sodišče postavilo Nanči za novega varuha.

Poklical jo je bil predse in Nanča je prišla, prežeta s svetim strahom in globokim spoštovanjem. Počastil jo je z gospodično in jo prosil, naj izvoli se, pa je šlo kar gladko: Nanča je na vse, kar jo je vprašal ali ji nasvetoval, nežno odgovarjal z „Ja!“

„Postavili so me vam ob stran kakor nekakšnega svetovalca“, je pričel. „Meni je prav, če je vam prav. Če bi imeli moža, bi se mož brigal za vas. Ker ste si pa izvolili častiti samski stan, kajne? — bo to moja skrb.“

„Ja!“ je rekla Nanča in kar toplo ji je postalo od samega počaščenja.

„Veste,“ ji je razlagal gospod Kobilica, „nerodno je, da nimate nikogar v hiši, da bi vam bil v silo na pomoč. Tako sami ste, zapuščeni — smilite se mi!“

Nanča je uvidela, da je to res in je pritrdila: „Ja!“

„Verjemite, kar težko mi je... Mene bi bilo strah — ali vas ni, gospodična?“

„Ja!“ je rekla Nanča in se spominjala rajnekega brata Antona in njegovih polnočnih obiskov — na! in zdaj ima celó dva na onem svetu, da ji lahko hodita ponoči v vas.

„Ti komedija ti! Če zbolite, kaj potem?“

„Ja!“

„Kar dobim vam kakega človeka v hišo — saj je Pirčevo stanovanje prosto — tako bo najbolje.“

„Ja!“ je rekla Nanča in je bila prepričana, da je vse zlato, kar govori prijazni gospod nadstražnik.